

Nataša Mlinarič, Osnovna šola Lenart, Enota vrtec

ČUTNE POTI NA IGRIŠČU

UVOD

Ko pomislimo na pismenost, pomislimo na šolo, vendar pismenost še zdaleč ni omejena na čas, ko otrok vstopi v šolo. Vpeljevanje v pismenost poteka že od rojstva, priprave na pismenost pa skozi celotno predšolsko obdobje. Zgodnje opismenjevanje ne zajema le znanja branja in pisanja, temveč posega tudi na področja, kot so razvoj velike in fine motorike, razvoj vidno-gibalne usklajenosti, razvoj slušnih in vidnih procesov ipd. Je temelj za nadaljnji uspeh v šoli, poleg tega pa otroku omogoča osebno rast (Testen, 2012).

Otroci ne postanejo pisarni le z opazovanjem, pač pa z lastnim poskušanjem v branju, pisanju, govorjenju in poslušanju. Da se v šoli uspešno opismenjujejo, morajo biti za to pripravljene temelji, ki jih vse predšolsko obdobje gradijo tako starši kot vzgojitelji v vrtcu (Udovč, 2012).

Področje zgodnjega opismenjevanja v vrtcu meto- dično ni sistematično obdelano. Prav zato so odločitve za izvajanje in način dela prepuščene strokovnim delavkam in njihovi presoji.

Ob tem se seveda zavedamo, da se otrok najlaže uči prek lastnih izkušenj, z neposrednim sodelovanjem in načrtovanjem aktivnosti ter s tem dosega lastno notranjo motiviranost.

Projektno delo je eden izmed takšnih načinov izvedbe usmerjenega vzgojnega dela. Temelji na projektni strukturi dela, zaradi katerega se precej izboljšajo medsebojni odnosi vseh, ki so v tem procesu udeleženi. Temeljne značilnosti projektne dela so (Glogovac, 1992: 38):

- spoštovanje osebnosti otrok, njihovih staršev in vzgojiteljev,
- aktivnost otrok s poudarkom na otrokovi praktični aktivnosti, igri, raziskovalni aktivnosti, učenju z odkrivanjem,
- procesnost – projekt je proces, ki je v svoji zasnovi ustvarjalno dogajanje,
- integracija vsebin,
- konkretnost teme z usmerjenostjo na življenjsko, za otroka smiselno situacijo,
- odprtost,
- sodelovanje.

Naše delo je bilo odprto za pobude, ki so jih dajali otroci, starši in drugi, pa naj je šlo za misel, predmet, pojav ali dogodek. Svojo vrednost je dobila, ko smo se o njej začeli pogovarjati, se dogovarjati in jo naravnavati k cilju. O vsaki

pobudi smo razpravljali in tako dosegli sproščeno ozračje in navdušenje, ki je bilo za naše delo izjemno pomembno.

ČUTNE POTI NA IGRIŠČU

Ob nastajanju čutnih poti v vrtcu so imeli otroci veliko možnosti za samostojno raziskovanje in igro. S parkom smo popestrili neizkoriščeni del travnate površine ob sami stavbi. Pri graditvi parka so otroci aktivno sodelovali in s tem spoznavali različne oblike dela, poklice, predvsem pa materiale. Prek različnih materialov smo krepili dejavnosti spodbujanja razvoja in učenja govora ter dejavnosti porajajoče se pismenosti.

Vsebine, ki so se prepletale z dejavnostmi z vseh področij kurikula, smo poglobljali od januarja pa vse do konca šolskega leta. Načrtovane cilje smo uresničevali postopoma:

- z raziskovanjem različnih poti v okolici vrtca (glede na material, obliko, dolžino, širino),
- s pogovori o raziskovanju,
- z risanjem različnih črt (poti), v različnih smereh, z različnimi risalnimi sredstvi (s pravilnim prijemom) in na različne podlage,
- z orientacijo na telesu, v prostoru in na papirju,
- z razvrščanjem različnih naravnih in umetnih materialov.

Otroke sem spodbujala k raziskovanju poti, različnih črt in oblik v okolici vrtca. Po procesu opazovanja smo se veliko pogovarjali, risali in pisali. Ko so otroci vsebino doživeli, jo začutili, so se njihove ideje o nadaljevanju dejavnosti vrstile ena za drugo. Njihovim idejam sem sledila in jih smiselno povezovala ter dopolnjevala. Prek raziskovanja in opazovanja v bližnji in daljni okolici vrtca so otroci odkrili različne poti. Svoje na novo pridobljeno znanje so prenesli tako v besedo kot v risbo.

Izmišljali so si rime

- S poti sta zavili in se skoraj izgubili.
- Prišli smo z mrzle poti, na toplem se imamo radi vsi.

Risanje različnih črt

Po vaji v spretnosti risanja različnih črt so začeli nastajati labirinti, ki so imeli vhod in izhod. Črte so otroci risali v naravi, in sicer v pesku ali blatu; risali so z vodo iz luž, s kredo, s kamni ipd. Ob izdelkih so opisovali narisano in si s tem bogatili besedišče ter krepili samozavest in samostojnost.

Ob izdelkih so opisovali narisano in si s tem bogatili besedišče ter krepili samozavest in samostojnost:

»Moja pot me vodi v Ankaran. Ta pot je ravna, malo vijugasta, ozka in poševna. Pa še široka.« (Damijan, 5 let)

»Mi gremo po vrtcu. S seboj imamo zemljevid poti, zato ti ni treba skrbeti, da se bomo izgubili,« so rekli Saša, Leon in Zarja pred odhodom.

Različne naravne in umetne materiale (kamni – veliki, majhni, najmanjši, pesek, les, zamaški, trakovi itd.) so razvrščali, jih polagali v različne poti (črte) in z njimi oblikovali različne vzorce. Pri tem so razvijali prstne spretnosti in obvladovali prostor.

Ob teh dejavnostih se jim je porodila ideja, da si na igrišču naredimo različne poti. S svojimi telesi so na travnati površini vrtca označili potek poti in jo zakoličili.

Njihovo idejo smo s pomočjo staršev in v sodelovanju z lokalno skupnostjo tudi uresničili.

SKLEP

Pri svojem delu zelo poudarjam dejavnosti za razvoj zgodnje pismenosti. Pri tem iščem ustvarjalne didaktične pristope in s skrbnim opazovanjem otrokovih dejavnosti, njihovih odzivov in pobud slednje tudi upoštevam pri

načrtovanju. Z otroki sprti evalviramo izvedene dejavnosti, ki jih tudi dokumentiramo. Ob fotografijah, otroških izdelkih in zapisanih mislih otrok so evalvacije bolj poglobljene. O poteku dejavnosti so seznanjeni tudi starši, saj plakate, ki nastajajo, razstavljamo po hodnikih vrtca in igralnici.

Prek vseh teh dejavnosti priprave čutnih poti so otroci začeli pisala in jedilni pribor zavestno pravilno prijemati. Na listu se znajo dokaj dobro orientirati. Črte začnejo risati od leve proti desni ali od zgoraj navzdol. Prepoznavajo in zapisujejo črke. Največji uspeh pa je zame to, da otroci zdaj še naprej raziskujejo poti, črte itd. brez moje spodbude, pa tudi brez moje navzočnosti, saj so te dejavnosti prenesli tudi na svoje domače.

Z razvijanjem komunikacijskih zmožnosti sem spodbujala tudi samostojno in kritično razmišljanje ter odločanje otrok. Otroci so veliko posegali po pisnih virih (knjiga, revija, leksikon, internet itd.) in si znali z našo pomočjo poiskati želene informacije.

Ob dejavnostih gradnje čutnih poti so otroci prišli do ustreznih spoznanj in sklepov, na katerih bodo lahko gradili svoje poznejše znanje. Ob tem pa želim poudariti obliko dialoga, ki je temeljila na enakovrednosti, v kateri smo se razvijali vsi: otroci, starši in vzgojitelji.

LITERATURA

Glogovac, Z., Žagar, D. (1992). Ustvarjalnost. Projektno vzgojno delo. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za šolstvo. www.simos.si/pdf/5000-1234.htm

www.sodobna-pedagogika.net/index.php?option=com_content&task=view&id=1206&Itemid=18

Testen, L. (2012). Vpliv družinske pismenosti na zgodnje opismenjevanje otrok. Diplomaska naloga. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Udovč, T. (2012). Pismenost v vrtcu. Diplomaska naloga. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

POVZETEK

V vrtcu se dobro zavedamo pomembnosti opismenjevanja. Zato je vloga vzgojiteljice pri razvoju predbralnih in predpisalnih zmožnosti izjemno pomembna z vidika ustrezne izbire metod in oblik dela ob upoštevanju individualnih zmožnosti in posebnosti otrok. Z razvijanjem komunikacijskih zmožnosti spodbujamo samostojno in kritično razmišljanje ter odločanje otrok.

V prispevku bom predstavila nastajanje čutnih poti na našem igrišču, ki predstavlja spodbudno učno okolje. Dejavnosti pri nastajanju čutnih poti so bile enkratna priložnost za spodbujanje jezikovnih zmožnosti otrok, za razvoj grafomotorike ter za razvijanje orientacije v prostoru, na telesu in pozneje na listu.

ABSTRACT

Pre-school teachers are well aware of the importance of literacy. Therefore their role in the development of pre-reading and pre-writing abilities is very important from the aspect of proper selection of methods and types of work, considering individual

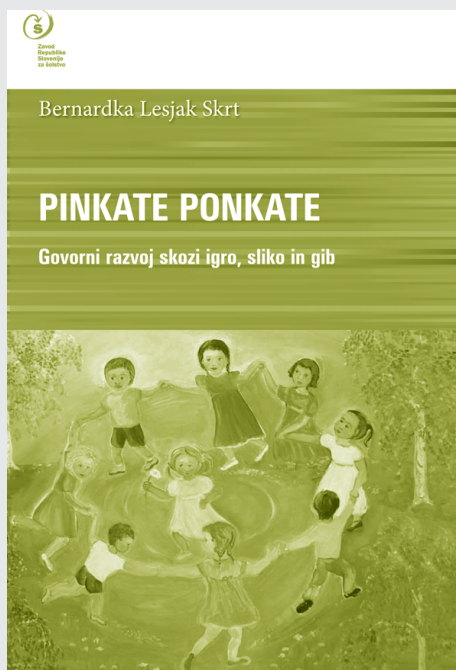
abilities and distinctive features of children. We encourage children's independent and critical thinking and their decision making by developing communication abilities.

The article presents the creation of sensory paths in our playground that represent supportive learning environment. The process of creating sensory paths was the unique opportunity for encouraging children's language abilities, developing graphomotor skills and orientation in space, on the body and later on the paper.

Bernardka Lesjak Skrt

PINKATE PONKATE Govorni razvoj skozi igro, sliko in gib

2012, ISBN 978-961-03-0051-9, 112 str., 18,20 €

Priročnik vsebuje govorne in rajalne igre ter ilustracije, ki jih je avtorica namenila predšolskim otrokom in učencem prvega triletja osnovne šole, pa tudi otrokom s posebnimi potrebami. V tem obdobju otroci najhitreje govorno in gibalno dozorevajo ter napredujejo na socialnem področju. Zato je namen zbranih iger spodbujati otrokov celosten razvoj, predvsem pa razvoj govora, gibanja in socialni razvoj. Tako lahko otroci ob pomoči strokovnih delavcev razvijajo, utrjujejo in izboljšujejo ritem govora in gibanja, čutenje glasov, ročne spretnosti, koordinacijo gibov, spomin, pozornost, zbranost, ustvarjalnost, vztrajnost, socialne spretnosti, sproščenost, komunikacijo in odnos do drugih.

Priročnik je namenjen strokovnjakom – specialnim in rehabilitacijskim pedagogom, logopedom, vzgojiteljicam v vrtcu in strokovnim delavcem, ki delajo v prvem triletju – kakor tudi staršem, ki želijo otrokov razvoj govora krepiti z igro in pesmimi ter s tem krepiti tudi lasten odnos z otrokom.

Informacije in naročila:

- po pošti: Zavod RS za šolstvo, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana
- po faksu: 01/3005199
- po elektronski pošti: zalozba@zrss.si
- na spletni strani: <http://www.zrss.si>

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo